

Solving a *Netilat Yadayim* Problem on a Plane

Airline kosher food packages often contain "Mezonot rolls," and I used to, conveniently, not do *netilat yadayim* on the plane. Nowadays, many rabbis have come out against this concept, and the rolls are often labeled as "HaMotzi." Considering that during mealtime on an airplane, it is not feasible to wash, what should I do?

5. ביאור הלכה סי' קסח סעי' ח ד"ה "טעונים ברכה"

לדין דמספקינן בפת הבא בכיסנין מאי הוא, אף דהמחבר פסק לחקל בכלם, היינו משום דספק דרבנן לחקל, ואין מצריכין לו לברך המוציא וברכת המזון כשאר פת, מה שאין כן בעניננו להצריכו ברכה תוך הסעודה משום דנחזיקו לפת כיסנין, אין סברא, דאדרבה ספק דרבנן לחקל ושמוא מין זה פת גמור הוא ונפטר בברכת המוציא; על כן אין לברך על פת כיסנין בתוך הסעודה אלא אם כן הוא פת כיסנין לכולי עלמא נדהיינו שממולא וגם נילוש בדבש וכהאי גוונא והוא דק ויבש]

1. גמרא, ברכות דף מב עמ' א

רב יהודה הוה עסיק ליה לבריה בי רב יהודה בר חביבא; אייתו לקמייהו פת הבאה בכסנין. כי אתא, שמעינהו דקא מברכי "המוציא". אמר להו: מאי "ציצי" דקא שמענא? דילמא "המוציא לחם מן הארץ" קא מברכיתו? – אמרי ליה: אין; דתניא רבי מונא אמר משום רבי יהודה: פת הבאה בכסנין – מברכין עליה המוציא, ואמר שמואל: הלכה כרבי מונא. אמר להו: אין הלכה כרבי מונא אתמר. אמרי ליה: והאמר דאמר משמיה דשמואל, להמניות – מערבין בהן ומברכין עליהן המוציא! – שאני התם, דקבע סעודתיה עליהו; אבל היכא דלא קבע סעודתיה עליהו – לא.

6. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ג סי' לב

בשיעור לקביעות סעודה לפת הבאה בכיסנין ... וכמה אחרונים, והגר"א מכללם, חולקין דהוא כשיעור סעודה קבועה בערב ובקר, ובערוך השולחן סעיף ט"ז כתב שהוא חצי שיעור חלה. אבל אי אפשר לומר כן, דשום אדם אינו אוכל ליטרא וחצי לחם לסעודה, אלא להגר"א ודעימיה הוא השיעור כאכילת אדם בינוני בכל מדינה ומדינה שעומדין, שיש מדינות שאוכלין מעט ויש שאוכלין הרבה, וגם בזקנים הוא כפי מדת אכילת זקן בינוני, ובנערים בני שלוש עשרה וארבע עשרה הם כבינוני מנער דשנים אלו כדאיתא בבאור הלכה. ...

אבל כאשר במדינה זו, מברכת השם יתברך, רגילין לאכול הרבה דברים בסעודה וממעטין ממילא באכילת לחם, והמגן אברהם בס"ק י"ג כתב שהקביעות סעודה אם אכל עם בשר ודברים אחרים הוא כשיעור הפת כשאוכלין עם בשר ודברים אחרים, נמצא שבמדינה זו הוא שיעור קטן להרבה אנשים עוד פחות משלושה ביצים, ולכן צריך לזהר בחתונה כשאינו רוצה ליטול ידיו ולאכול פת כדי שלא יצטרך לחכות עד גמר כל הסעודה בשביל זימון שלפעמים נמשכת זמן רב אבל רוצים לאכול מה שיהיה שם משאר המינים, שלא יאכל המיני קייקס דיש עליהו תוריתא דנהמא, דאם יאכל אף מעט קייק, הוא לפעמים כשיעור פת שאוכל בסעודה, שלמגן אברהם נחשב קביעות סעודה.

2. שולחן ערוך אורח חיים סי' קנח סעי' א

כשיבא לאכול פת שמברכין עליו המוציא, יטול ידיו אפילו אינו יודע לחם שום טומאה, ויברך: "על נטילת ידים". אבל לפת שאין מברכין עליו המוציא, כגון לחמניות דקות, או פת הבאה בכסנין (פירוש: פת עשויה עם צוקארו ושקדים ואגוזים), ואינו קובע סעודתו עליהם, אין צריך נטילת ידים.

3. שולחן ערוך אורח חיים סי' קסח סעי' ו

פת הבאה בכיסנין, מברך עליו בורא מיני מזונות, ולאחריו, ברכה אחת מעין שלש; ואם אכל ממנו שיעור שאחרים רגילים לקבוע עליו, אף על פי שהוא לא שבץ ממנו, מברך עליו המוציא וברכת המזון

4. שולחן ערוך אורח חיים סי' קסח סעי' ז

פת הבאה בכיסנין, יש מפרשים: פת שעשוי כמין כיסים שממלאים אותם דבש או סוקר ואגוזים ושקדים ותבלין, והם הנקראים רישקולא"ש ריאלחש"י; ויש אומרים שהיא עיסה שעירב בה דבש או שמן או חלב או מיני תבלין ואפאה, והוא שיהיה מעם תערובת המי פירות או התבלין ניכר בעיסה, (ויש אומרים שזה נקרא פת גמור, אלא אם כן יש בהם הרבה תבלין או דבש כמיני מתיקה שקורין לעק"ד שכמעט הדבש והתבלין הם עיקר, וכן נוהגים); ויש מפרשים שהוא פת, בין מתובלת בין שאינה מתובלת, שעושים אותם כעבים יבשים וכוססין אותם, והם הנקראים בישקוני"ש, והלכה כדברי כולם, שלכל אלו הדברים נותנים להם דינים שאמרנו בפת הבאה בכסנין.